

Egységesített, kompetenciaközpontú írásbeli
érettségi vizsga/ érettségi és diplomavizsga

2022. május 11.

Magyar

Magyarázatok és megoldási javaslatok

1. téma/1. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Lázár Ervin: <i>Csapda</i>
Szövegtípus:	értelmezés
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	<p>Lázár a novellában a gyermekkor és a felnőttkort állítja szembe egymással; eszerint a gyermekkor idilli állapot, ahol a mese, a fantázia és a valóság nincs éles határral elválasztva. Ez az állapot értéket képvisel. A felnőttek világában ez eltűnik, elfelejtődik, de visszahozható. A novellában egy kisgyermek segít a felnőtteknek visszatalálni ebbe a gyermeki világba.</p> <p>A kisgyermek távozásával a felnőttek világa visszazökken a hétköznapi világba, a csapdával együtt a mesés, boldog világ is eltűnik.</p> <p>A csapda – a novella címe – ennek az elveszett világnak a metaforája is, amelyet a kisfiú a távozása során magával visz.</p>
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze ...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Elemezze ...!	<p>Az átalakulás fokozatosan történik:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a játék a kocsmába lépéssel kezdődik, ezzel létrejön a játék színtere, ■ az apa az első, aki részt vesz a játékban, s belemegy a „csapdába”, ■ másodikként a malaclopós úr, aki megérti, hogy egy játékba csöppent, majd a pincér, a többi vendég szintén sorjában beszáll a játékba, megfeledkezik a realitásról, s örömmel vesz részt a játékban, ■ egy vendég nem veszi át a játékszabályokat, de aztán ő el is szégyelli magát emiatt, ■ a kocsmá így teljes egészében a játék színterévé válik, mindenki szereplője lesz az eseményeknek, s a kisfiú játékszabályait elfogadva együtt játszik.

<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Értékelje ...!</p>	<p>Lázár Ervin legtöbb művében a gyermekkor olyan idilli állapot, amelyben az ember meg tudja őrizni az ártatlanságát, fantáziájának nincs határa. Ez a világ egyfajta értéket képvisel, a mese, a fantázia, a valóság határán mozog, s felnőtt korunkra elveszítjük. Ahhoz, hogy visszatérhessünk ebbe a világba, a boldogság állapotába, visszanyerjük gyermeki énjünket, egy kisgyermek kell, aki a maga játékszabályai alapján visszavezeti a felnőtteket ahhoz a képességükhöz, amiről már elfeledkeztek. A kisgyermek távozásával visszazökken a kocsma világa a hétköznapi világba, a csapdával együtt a mesés, boldog világ is eltűnik.</p> <p><i>Egyéni megoldások lehetségesek.</i></p>
---	---

1. téma/2. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	A fiatalok és a zene
Szövegtípus:	beszéd
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet:</u> szónokversenyre készül <u>szerep:</u> szónok <u>címzettek:</u> zsűri és diáktársak
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A Pannon Filharmonikusok elindították a <i>#NoBabel</i> című sorozatot, amellyel a 14-18 éves korosztályt szeretnék megismertetni a komolyzenével. Általában a fiatalokat nem érdekli a klasszikus zene, érthetetlen, félelmetes dolog nekik. A <i>#NoBabel</i> -koncerteken laza körülmények között, párnákon és babzsákokon ülve hallgatják meg a műsort. Két tinédzser összefoglalta gondolatait a projektről: új szemszögből közelítettek a komolyzenéhez, megtapasztalták a zene hatását. Szerintük érdemes felfedezni a klasszikus zenét.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze ...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Hozza összefüggésbe ...!	<ul style="list-style-type: none"> ■ a fiatalokat általában nem érdekli a komolyzene; nem értik, sőt félnek tőle ■ sokan azt gondolják, hogy a komolyzene nem a fiataloknak való ■ a szöveg szerint a zene segítségével kitágulnak a határok ■ „másfajta” koncerteken keresztül jobban elérhetőek a fiatalok (lazább hangulat, kényelmes ülések, beszélgetés lehetősége, zenélés hétköznapi tárgyakkal hagyományos hangszerek helyett) ■ a komolyzene nyugtat ■ a zene valamilyen formában mindenhol jelen van, az életünknek fontos része ■ a fiatalok inkább a popslágereket szeretik ■ sokféle lehet a zene ■ meg lehet szeretni a klasszikus zenét <p><i>Néhány fenti pont egyéni értelmezése, összehasonlítása saját tapasztalatokkal.</i></p>

<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Fejtse ki ...!</p>	<p><i>Egyéni megoldások.</i></p> <p>Lehetséges hozzászólások:</p> <p>A szöveg cím (és az egyik fiatal) szerint a zene még a csendben is benne van. Mindig találkozunk valamilyen ritmussal vagy dallammal. Életünk minden részét megérint(het) a zene.</p> <p>A klasszikus zene megnyugtathat, lecsendesíthet. A különböző zenéknek különböző hatásai vannak: a zene felélénkít, elszomorít, felvidít, buzdít stb.</p>
---	---

2. téma/1. feladat

Téma:	Kommunikáció
Feladat címe:	Kommunikáció és manipuláció
Szövegtípus:	kommentár
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	<u>helyzet:</u> diákújságba ír kommentárt <u>szerep:</u> diák <u>címzettek:</u> diáktársak
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	Az ember könnyen manipulálható, aminek során olyan döntésekre ösztönzik, amelyet magától nem hozna. Mivel kifinomult taktikával történik a manipuláció, az ember nem mindig veszi észre. Odafigyeléssel, megfontolással lehet tenni valamit a befolyásolás ellen.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Mutassa be ...!	A manipuláló célja: akaratunknak ellentmondó döntés meghozatala A manipuláció sikerének okai: <ul style="list-style-type: none"> ■ kifinomult taktikával történik ■ személyiségbeli okok ■ a manipulátorhoz fűződő kapcsolat
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Magyarázza meg ...!	A manipuláció az érzelmekre hat: <ul style="list-style-type: none"> ■ pozitív érzéseket vált ki (dicsér, ígér, reményt kelt, pozitívan állít be valamit) ■ negatív érzéseket vált ki (félelem, veszélyérzet, kritika) <p>Sokszor az ember személyiségbeli tényezőit, gyerekkori traumáit használják ki a manipulátorok.</p> <p>Gazdasági és érzelmi függőség állhat fenn a manipulátortól.</p>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Foglaljon állást ...!	<i>Egyéni megoldási javaslatok.</i>

2. téma/2. feladat

Téma:	Kommunikáció
Feladat címe:	A tömegkommunikáció kialakulása
Szövegtípus:	összefoglalás
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet:</u> iskolai referátum készítése <u>szerep:</u> diák <u>címzettek:</u> osztálytársak
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	leírás, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A múlt társadalmi és technikai fejlődésének köszönhetően jött létre az igény és a lehetőség a tömegkommunikáció kialakulására. Ennek pozitív és negatív hatásai vannak.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Mutassa be ...!	A tömegkommunikáció kialakulásának feltételei: a XVIII-XIX. század gazdasági és társadalmi fejlődése, valamint a technika fejlődése. Olyan találmányok létrejötte, amelyek a tömegkommunikációt lehetővé tették: <ul style="list-style-type: none"> ■ nyomtatás – írott sajtó ■ Morse távírója ■ telex ■ telefon ■ rádió ■ televízió
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Vizsgálja meg ...!	A tömegkommunikáció jellemzői: <ul style="list-style-type: none"> ■ aktuális, rendszeresen megjelenik, nagy tömegekhez jut el ■ információkat továbbít ■ reklámhordozó ■ politikai befolyásolás eszköze ■ szórakoztat ■ a tér és idő nem akadályozza a kommunikációt ■ nincs személyes közlés, hanem tömeges közlés – tömeges befogadás ■ visszajelzés lehetősége minimális ■ fontos a tömegkommunikáció tudatos használata

3. téma/1. feladat

Téma:	Együttélés
Feladat címe:	Felelősség a környezetünkért
Szövegtípus:	elemzés
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A szerző kommentárjában állást foglal a környezetvédelem mellett. Nem érti, miért vannak olyan emberek, akik gondatlanul eldobják szemetüket az utcán, vagy illegálisan elviszik otthonról, és lerakják bárhova a természetbe. Saját élményekre hivatkozva felsorol néhány példát, mikor és hogyan viselkednek helytelenül az embertársai. Azon gondolkodik, mi játszódik le azoknak a fejében, akik hulladéklerakónak használják az erdőt és utcát. Végül néhány szigorú javaslatot is tesz, hogyan lehetne megelőzni a szemetelést.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Adja vissza ...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Vizsgálja meg ...!	<p><u>felépítés:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ cím: felszólítás ■ nyolc hasonló hosszúságú bekezdés (a második és az utolsó csak kb. a fele a többinek) ■ 1. bekezdés: a szerző személyes szokásáról szól, ami a cikk megírására ösztönözte ■ középső rész: a szerző panasa, véleménye, gondolatai a témával kapcsolatban ■ utolsó bekezdés utolsó mondata: a szerző visszatér a kezdeti történethez, folytatja egy rövid kitekintéssel a jövőbe <p><u>nyelvezet:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ sok mellérendelő és alárendelő mellékmondat: <i>de, és, hanem, pedig; hogy; vonatkozó névmások használata: ami, aki, akik, amennyire, ...</i> ■ többszörösen összetett mondatok ■ felsorolások: <i>a családom, a barátaim; virágokat, bogarakat, madarakat és nagyobb emlősállatokat; sikeres vállalkozók, tehetséges emberek; ...</i>

	<ul style="list-style-type: none"> ■ módhatározószók, melléknevek használata: <i>vizuális típusú, jóérzésű, hasonzorú, újévi, környéki, korábbi</i> (lásd még: idegen szavak használata) ■ melléknévi igenevek használata: <i>töltött, hagyott, juttatott, leöntött, leborított, megidézett, készült, nyitott, eldobált, szállító, utazó, megbízó, járó, félreeső, ...</i> ■ idegen szavak használata: <i>potenciális, illegális, vizuális, minimális, legálisan, mentalitás, legális</i> ■ retorikai kérdések használata: <i>Eszébe jut-e ...?; Vajon, mi játszódik le ...?; Gondol-e arra ...?</i> ■ szóismétlések: <i>egy-egy, szemét/szemetet, ...</i> ■ „s” kötőszó használata ■ feltételes mód használata: <i>gondolhatnánk, feltenném, lepakolhatná, elvihetnék</i> ■ gondolatjelek használata közbevetéseknél
<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Tárja fel ...!</p>	<p><i>Egyéni megoldási lehetőségek.</i></p> <p><i>Lehetséges hozzászólások:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ erős felszólítás a címben ■ „én” használata, személyes élményekre/szokásokra vonatkoztatása ■ „kell” használata ■ retorikai kérdések használata ■ néhány szó gyakori ismétlése: <i>szemét, hulladék, ...</i> ■ anafora használata: <i>Gondol-e arra ...?; Eszébe jut-e ...?</i> ■ pozitív, ill. a természetre vonatkozó szavak használata (<i>szép, csodaszép, szépség, természet, értékek, kincseire, kert, erdő, tisztább, ...</i>), ill. azok szembeállításai negatív kifejezésekkel (<i>hulladék, hulladéklerakó, szemetet, szemetelés, mérgezhet, illegális, tilosban, betegség, ...</i>) ■ saját meggyőzés közvetlen hangsúlyozása: <i>mindkettőre nagy szükség van, főleg manapság; rossz példát mutat a gyerekeinek; mindennél fontosabb (kellene, hogy legyen); aki azt hiszi, ... az téved; Ezért van az, ... hogy ...; szégyenérzet; büntudat</i> ■ a szerző szempontjából egyszerű megoldás közvetlen felkínálása: <i>S hogy mi a megoldás? A törvény szigora és a megelőzés.</i> ■ a szerző saját megoldási javaslatának közlése az utolsó mondatban

3. téma/2. feladat

Téma:	Együttélés
Feladat címe:	Üdvözlés a mindennapokban
Szövegtípus:	olvasói levél
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet:</u> véleményét szeretné hozzáfűzni egy újságcikkhez <u>szerep:</u> diák, olvasó <u>címzettek:</u> az újság olvasói és szerkesztősége
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A szöveg áttekintést ad azokról a mai üdvözlési formákról, amelyekre jellemző a fizikai érintkezés – így főleg a kézfogásról és a pusziadásról. Összefoglalja a gesztusok eredetét és megmagyarázza, (valószínűleg) milyen okokból lettek üdvözlési formák, illetve mikor és hol szokták őket használni. A 2020/21-es évek koronavírus-válságára vonatkoztatva a szerző néhány történelmi időszakot idéz, amelyek során éppúgy javasolták a gyakori testkontaktus elkerülését, mint például a pestis vagy a sertésinfluenza idején. Szakértők szerint a kézfogás, valamint a puszi fontos szerepet játszik a baktériumok és más kórokozók átadásában.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg ...!	<i>Egyéni megoldások. A diák azokat a pontokat emeli ki a szövegből, amelyekhez hozzá szeretne szólni.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Hozza összefüggésbe ...!	<i>Egyéni megoldások.</i> Lehetséges hozzászólások: <ul style="list-style-type: none"> ■ manapság még érvényesek-e a kézfogás, ill. pusziadás bemutatott alapmotívumai ■ ismerős-e a kézfogás helyettesítése más formákkal (pl. könyök öszeérintése) ■ környezetében mit tapasztal: gyakori üdvözlési forma-e a kézfogás vagy a puszi, csökken-e a fizikai érintkezés, ... ■ megváltoztak-e a saját szokásai vagy tapasztalatai, pl. gyerekkorához képest, a Covid-időszak alatt, ... ■ mely helyzetekben kit hogyan szokott üdvözölni ■ ismerős-e, ill. elképzelhető-e a megemlített kínai szokás vagy más üdvözlési formák

<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Foglaljon állást ...!</p>	<p><i>Egyéni megoldások.</i></p> <p>Lehetséges hozzászólások:</p> <ul style="list-style-type: none">■ verbális kommunikáció: udvarias megszólítás, üdvözlés■ testbeszéd: barátságos mimika, jóindulatú gesztusok, mosoly, integetés, bólintás■ szemkontaktus, érdeklődés
--	---